

21.11.2022

SUPO 917/01.04.01.03/2022

Ulkoministeriö

Viite: Ulkoministeriön lausuntopyyntö 3.11.2022

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin liiton kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitysluonnoksessa käydään läpi, miten Suomi liittyy Natoon, millaisia vaikutuksia Naton täysjäsenyydellä tulee Suomen valtionhallinnolle olemaan, ja miten niihin tulee varautua.

Hallituksen esitystä on valmisteltu korkean tason koordinaatiotyöryhmässä ja sen alatyöryhmissä. Suojelupoliisi ei ole ollut edustettuna edellä mainituissa työryhmissä, mutta se on päässyt muutamaan otteeseen kommentoimaan luonnosvaiheen yksittäisiä tekstin osioita. Sisäministeriöllä on ollut edustus niin koordinaatiotyöryhmässä, kuin sen alatyöryhmissäkin.

Suojelupoliisi katsoo, että hallituksen esitys on hyvin valmisteltu, ja se pitää sisällään myös Suojelupoliisille oleelliset asiat.

Suojelupoliisi on kotimaan turvallisuuspalvelu ja ulkomaan tiedustelupalvelu, jolla on kansallinen yksinäisvastuu kansallista turvallisuutta uhkaavaan toimintaan kohdistuvasta siviilisektorin tiedonhankinnasta. Suojelupoliisin tehtävänä on sisäministeriön ohjauksen mukaisesti hankkia tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sekä havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimintoja, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Suojelupoliisi myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavan toiminnan havaitsemiseksi ja estämiseksi.

Suomen tuleva Nato-jäsenyys tulee vaikuttamaan laajasti myös Suojelupoliisiin. Suojelupoliisi haluaakin lausunnossaan korostaa viraston tekemän siviilitiedusteluyhteistyön tärkeyttä Natolle ja Suomelle, sekä tulevan Nato-jäsenyyden Suojelupoliisille tuomia merkittäviä lisäresurssitarpeita.

Naton vuoden 2022 strategisessa konseptissa Naton pääuhkiksi määritellään Venäjä ja kansainvälinen terrorismi. Suojelupoliisin tiedonhankintatoimivaltaan kuuluvilla uhilla ja niitä koskevalla tiedolla on siten erittäin tärkeä merkitys Naton toiminnalle ja liittokunnan päätöksenteolle. Suojelupoliisin siviilitiedustelun kohteisiin lukeutuvat muun muassa vieraiden valtioiden

sellainen toiminta, joka voi aiheuttaa vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai taloudellisille tai muille tärkeille eduille, kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvat uhkat, terrorismi, ulkomainen tiedustelutoiminta, kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta uhkaavat kriisit, kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden turvallisuutta uhkaava toiminta ja Suomen kansainvälisen avun antamisen ja muun kansainvälisen toiminnan turvallisuutta vakavasti uhkaava toiminta.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että Naton tiedustelutoiminta tukee liittokunnan päätöksentekoa ja toimintaa kaikilla tasoilla poliittisesta päätöksenteosta operaatioiden käytännön toteutukseen. Nato käyttää tiedusteluarvioissaan jäsenvaltioiden tiedustelutietoa. Suojelupoliisi tukee liittokunnan päätöksentekoa toimittamalla tiedusteluarvioitaan Naton päätöksenteon tueksi. Suojelupoliisi tulee myös aktiivisesti osallistumaan Naton siviilitiedustelukomitean (Civilian Intelligence Committee, CIC) työhön. Nato-maiden tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut ovat jo nyt Suojelupoliisille erittäin läheisiä kumppaneita, ja tämä yhteistyö tulee saamaan vielä uuden ulottuvuuden Suomen tulevan Nato-jäsenyyden myötä.

Hallituksen esityksessä käydään kattavasti läpi Naton terrorismin vastaisia toimia. Suojelupoliisi hankkii terrorismista tietoa tiedustelun keinoin ja lisäksi sillä on rikostorjuntatehtävä, joka kattaa mm. terrorismirikosten estämisen ja paljastamisen. Suojelupoliisi tukee Naton ja sen jäsenmaiden terrorismin torjuntatyötä, sekä antaa terrorismin uhkaan liittyvää asiantuntijatukea muille Suomen valtionhallinnon toimijoille.

Hallituksen esityksessä tuodaan hyvin esille, että Natoon liittymisellä on merkittäviä ja laajalle ulottuvia henkilöstövaikutuksia Suomen valtionhallinnossa. Henkilöstömäärän vahvistaminen koskee myös Suojelupoliisia, kuten hallituksen esityksessä onkin tuotu esille. Naton tarkkailujäsenyys sekä tuleva täysjäsenyys tulevat vaatimaan Suojelupoliisilta merkittäviä henkilöstöpanostuksia. Suojelupoliisi pitääkin erittäin tärkeänä, että virastolle annetaan tarvittavat resurssit Nato-jäsenyyden tuomien velvollisuuksien toteuttamiseen. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, kustannusvaikutuksia syntyy myös Naton rakenteisiin lähetettävistä kansallisista erityisasiantuntijoista.

Hallituksen esityksessä tuodaan esille, että Naton jäsenyys tulee merkittävästi lisäämään Naton turvallisuusluokitellun tiedon määrää Suomessa. Nato suosittelee turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisessa ensisijaisesti sähköistä tiedonsiirtoa tai käsittelyä. Asiakirjakelujen määrän erittäin suuri kasvu tulee vahvasti näkymään myös Suojelupoliisin asiakirjahallinnossa. Sen takia Suojelupoliisi näkee välttämättömänä mahdollisimman pikaisesti kehittää kansallinen TL II -ympäristö, joka on hyväksytty myös NATO SECRET -tason turvallisuusluokitellun tiedon käsittelyyn. Suojelupoliisi pitää myös erittäin tärkeänä, että tietojärjestelmäratkaisuihin sekä Naton asiakirjojen käsittelyvaatimukset täyttävien tilaratkaisujen pikaiseen toteuttamiseen osoitetaan tarvittavat resurssit. Tämä on tärkeää koko valtionhallinnon tieto- ja tilaturvallisuuden kannalta.

Lopuksi Suojelupoliisi tuo esiin, että voimassa oleva poliisin henkilötietolainsäädäntö sallii Suojelupoliisin luovuttaa henkilötietoja Nato-valtioiden turvallisuus- ja tiedustelupalveluille, mutta ei itse liittokunnan

elimille. Suojelupoliisi on tuonut puutteen sisäministeriön tietoon ja toteaa, että Suomen Nato-jäsenyys edellyttää sen kiireellistä ratkaisemista.

Suojelupoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Antti Pelttari

Erityisasiantuntija

Tiina Piipponen